

Vse jo je ostavilo. Sama, sama sebi in drugim v nadlego. Oj kako je težko živeti tako samej in brez tolažbe. Hodile so sicer klepetave sosede k nji; govorile ji o slabem vremenu in ceni tržaškega kruha, da bi jo razvedrile, toda za vsako besedo zdihnula je „Peter, moj Peter“. —

Dnevi, dasi počasno so se vrstili vendarle v večnem redu. Živeti je bilo tudi treba. živeti... a kako, Teden za tednom preide, ž njim tudi živež in denar.

Mraz in burja kljubujeta Tržačanom vsak po svoje. A naša mamka stopa vsa sključena in potrta proti cerkvi sv. Antona. Dospela je do skrajnosti. — Brez doma in krova, brez hrane, brez živeža. Do skrajnosti! — kaj sedaj? — Beračiti. — Beračiti?! Druge ljudi nadlegovati! Bog, moj Bog, kako grozna je ta misel poštenej pridnej mamki. — Beračiti! — Tam pri cerkvenih vratih sedelo je, sedi in sedelo bode mnogo tovarišic beračic, ki se še ne zmenijo, ako jedna več prisede k njim ali pa jim jedna izgine.

Beračiti? — Tresla se je sama strahu in groze že pred samo mislijo. A storiti vendar mora, mora. Danes jo je izgnal gospodar iz hiše, ker nima s čim plačati stanovanja. — Tam pred oltarjem matere božje sede na vznožje. Stisnila se je ter jednaka veliki cunjasti kepi zdihuje k njej, ki je tolažnica žalostnih. Prevzel jo je glad, strah in mraz. Vedno bolj mirno in tiho izgovarja molitev. In zazibala jo je sveta mati v sladki sen. Kazala jej je rajske višave in večno lepo domovje. Še jedna solza potoci se po lici in obvisi na nosnici, kakor bi hotela začuditi se v smeh zategnjenim ustnam. — Sanjaj, sanjaj starka, in uživaj trenutek pozabljenja! — Pa dolgo ni sedela sama. Ravno pred njo poklekne mlada ženska. Poluglasno moli in radovedno se ozira ter ogleduje svetnike in svetnice na oltarjih. „Oče naš kateri si... a že soletele misli drugam. Očenaša še ni dokončala pa začne „Češčena si“ in zopet se molitev utrga. Oh te skušnjave, ki motijo pobožno dušo, te misli, ki jo vodijo povsod le v cerkvi ne ostanejo in pa te oči, ki so tako radovedne. In njene so gotovo bile; kajti upirala jih je v sključeno starko pred seboj, kakor bi hotela ž njimi prodreti neko tajinstveno mrežo, da li vidi prav ali ne.

„Jezus, Marija, moja mama ali ste vi, ste res vi mama“! vzdahne, skoro vsklikne. A starka se ne gane. Strese jo in glava ji omahne v naročaj. V kropilniku namaka robec in moči onemoglo starko; kar se oglasi stari mežnar za njo. „Vina, vina nekaj kapelj, pa ne vode; vidite, da je [oslabela“. — Razumela ga je. V bližnjem gostilni zavedla se je nesrečna mati ter kmalu spoznala svoj novi položaj. Do skrajnosti je že dospela a zdaj? — Hei, njena hei, za ktere ranjko dušo je že nekaj let molila, ji streže. Pravi ji o novem domu, povprašuje o Petru. „Ko sem se poročila, pisala sem vam v Trst, pa nisem dobila odgovora. Mislila sem, da sta se s Petrom po očetovi smrti preselila iz Trsta. Še le ko sem v časnikih brala o nesreči v arsenalu in med ponesrečenci tudi Petrovo ime, odpravila sem se vas iskat“... —

Kmalu je ostavila starka s hčerjo tržaško mesto

in šla na novi dom blizu Postojne. Pod košatim kostanjem za hišo sedi najrajša in svojemu vnuku pripoveduje o „stricu Petru“. Joj koliko lepih pravljic zna babica o stricu Petru! Čestokrat se mali Jožek popne do njenega vratu in objemaje ga, ji pravi: „Jeli babica, ko bom jaz velik, bom tudi stric Peter“. — Pa ni bil. Dobil je še družega vnučka Petra. In kadar se ji je v naročji smehljaj mali Peterček, prikradla se je skrivna solzica ter zdihnula je „Peter, moj Peter“. —

Za umetnostjo.

Spisala Feodora.

Zapustil je dunajski konservatorij z najboljšimi spretnostmi in stopal v življenje z najboljšimi upi v srci.

V duhu je mislil že na lovorjeve vence, ki jih bode oduševljeno občinstvo polagalo pred noge njemu — slavnemu opernemu pevcu, Odilu Rujan-u. Res se ni varal. Postal je ljubljenec svojih slušateljev.

Oboževali so ga, kamor je prišel. Obilo slave je žel povsod

Kako bi ne? vsaj je imel krasen tenor poleg izvrstne šole in lepe vnanjosti.

Zopet je pel v operi. Mogočno je odmeval njegov zvonki glas po širnem gledišču.

Nepričakovano ugleda v loži, blizu odra neznano krasotico. Nehote mu je ubajal pogled še večkrat tja.

Neznanka pa tudi ni zganila očesa raz lepega tenorista.

Po tem večeru videla sta se večkrat. Ona je sedela vedno v isti loži. Spremljal jo je star gospod, njen oče. Tenorjevi in njeni pogledi so se vedno srečevali.

Nekega dne mu je prinesel postrešček posetnico lorda Lingston-a, s katero ga je vabil na zabaven večer. Rujan ni poznal tega lorda. Slišal je praviti o njem, kakor o mecenu umetnikov. Za njega je bilo vabilo jako laskavo. Uljudno se je zahvalil in obljubil, da pride.

Ustavila se je lahka droška, v kateri se je pripeljal Rujan, pred lordovo palačo.

Sam lord mu je prihitel naproti.

Osiveli starček ga sprejme presrečno. Vede ga v dvorano. Predstavi ga svoji, v primeri ž njim jako mladi soprog in hčerki Kity.

Rujan obledi, ko spozna v tej krasotici iz gledišča.

Povabljenih je bilo več drugih umetnikov in umetnic tako, da je bila zabava kaj živahna.

Lord naprosi Rujana, da bi pel. Kity ga je spremljevala na glasovirju.

Z dvorljivim vedenjem in prelepim petjem, osvojil si je srca lordove družine. Postal je kmalu družinski prijatelj. Pogostoma je zahajal k njim — radi lepe Kity.

Lep poleten večer, zvezdice so svetlo migljale na nebu. Luna, blede luna je mirno veslala med njimi.

V utici na vrtu ostala sta sama Rujan in Kity.
 Molče sta sedela, drug poleg drugega. Njiju pogled
 pravil je več, kakor bi mogle povedati ustne.
 Ovil jej je roko okoli pasa. Stisnil jo k sebi strast-
 no in ona mu ni branila.
 Presrečna v njegovem objetju, je poslušala sladke
 besede, ki so ji donele na uho.
 Tiho je slavulj v grmovji drobil svoje divne pesmi
 in veselo se je poigral valček z lahkim listjem.
 Vsa naravase je veselila sreče presrečnih zalju-
 bljencev.

Ohrabri se, stopi pred lorda in poprosi roke lepe
 Kity.

„Sreči, svojega edinega otroka nočem se ustavljati.
 Preden pa bodeta združena za vselej, odpovejte se svoje-
 mu stanu. Zet bogataša, kakoršen sem jaz, bilo bi sra-
 motno, da bi se bojeval za svoj obstanek. Dam vama
 toliko, da živita v najboljših razmerah“.

Rujan sreče pijan, poljubi hvaležno lordu roko in
 obljubi odpovedati se umetnosti.

Nekoliko mesecev za tem bila je poroka.
 Prve čase preživela sta v gorati Švici; potem sta
 se vrnila domov.

Bivala sta nedaleč od mesta na svojem bogatem
 posestvu.

Sedaj stoprav je zapazil, Rujan, da ni pozabil svo-
 jega umetniškega življenja.

Od dne do dne se je oglašala želja po minolosti.
 Prava sreča in radost ga je minila.

Najbolje mu je bilo, ko je sedel za glasovirom in
 pel lepe samospelve iz oper.

A to mu ni zadostovalo.

Kje je bilo oduševljeno odobravanje občinstva?

Kje lovorjevi venci?

Ostal je le sladak spomin od vsega! Ubogi Rujan
 kako je trpel!

Soproga njegova se je trudila razvedriti čelo svo-
 jega ljubljenega Odila.

Redko kedaj se jej je posrečilo razgnati temne ob-
 lake, ki so morili njegovega duha.

Skušal je nesrečni Rujan otresti ta duševni jarem
 ter imenoval samega sebe nehvaležnega, breznačaj-
 neža.

Najhujši pedant bi ne mogel bolje opravljati svo-
 jega posestva nego je on. Vse to je delal, da bi pozabil,
 da bi zatrl hrepenenje po umetnosti.

Groznejega ni mu bilo, nego spremljati svojo so-
 progo v gledališče.

Koliko notranjih bojev, ga je to stalo!

Nervozen do skrajnosti vračal se je domov, a ti
 duševni boji so škodovali njegovemu zdravju. Koliko
 krat je mislil pobegniti, služiti zopet svoji umetnosti!

Zagledavši svojo lepo mlado ženko, sramoval se je
 zopet teh misli.

Nežno jo je objemal, poljubljal in strastno stiskal
 k sebi kakor, da bi se z njo branil izkušnjavam.

* * *

Odpotoval je od doma, da obiše bolnega prijatelja
 daleč v svoji domovini.

Težko jima je bilo slovo, da tako težko, da bi
 človek menil, ta dva se ločita za večno.

Dolga pot ga je utrudila. Vesel je pozdravil zadnjo
 postajo, kjer je izstopil.

Hitel je k prijatelju. Do večera je sedel pri njegovi
 postelji, potem se je šel izprehajati po mestu. Dolgo je
 hodil okrog.

Naletel je na stare znance, kateri so ga pozdravljali
 veselo. Sel je tudi mimo gledališča, kjer je prvokrat javno
 pel!

O, sladki spomini! Kako je bil takrat srečen, a
 sedaj?!

Nehote pospeši korake, da se pridruži množici, ki
 je hite'la v svetišče umetnosti.

Prvi akt je bil zvršen. Postaran gospod stopi k
 Rujanu, ki je sedel v parterju. Na prvi hip spozna ta
 v njem gledališčenega ravnatelja, svojega dobrega znanca.

Ravnatelj je odkritosrčno obžaloval, da se je Ru-
 jan odpovedal umetnosti. Prigovarjal mu je naj sodeluje
 pri predstavi za dobrodelen namen.

Rujan pomisli nekoliko in slednjič privoli.

Težko je pričakoval večera ko mu bode nastopiti.

Zopet je stal na odru. Sreča in radost sta mu
 sevali iz oči.

Ta večer je zopet užival življenje, v srci pa je na-
 pravil sklep, da to ni zadnji krat. V svoji sreči je po-
 zabil Kity. Z radostjo je sprejel ravnateljevo ponudbo,
 da sodeluje še naprej pri njegovem gledališču, tast nie-
 gov pa ni hotel vedeti o njem ničesar več.

Črez nekaj časa dobi Kity pismo.

Draga soproga!

Oprosti nesrečnežu! Vedi da sem Te iskreno ljubil
 in Te še ljubim; verjela mi ne bodeš. Sam Bog mi je
 pričal, da govorim resnico. Prosil sem Tvojega očeta naj
 mi dovoli, živeti zopet svoji umetnosti. On me je zavr-
 nil, jaz ne morem živeti brez nje, veruj mi. Skušal sem,
 a ne gre, ni mi možno!

Ko si me videla otožnega in popraševala, kaj mi
 je, sem molčal.

Ali bi Ti razumela čudno bolezen mojega srca?

Dvojne sreče vživati, ne dovoljuje mi osoda.

Glej, jaz sem suženj svoje umetnosti. Njenih tež-
 kih spon se ne morem otresti. Služiti ji moram do konca
 dnij, zato moram zapustiti Tebe.

Kako težko napravim ta korak!

— Biti mora! —

Ne preklinjaj mojega spomina!

O dilo.

Zimski večer.

Kaj mišliš, kaj, oh matuška zemljica!

Ko mrzel dež vso noč ti bije lica,